

HIREK.

Tájékoztató.

Augusztus 16. A megyei állandó választmány ülése
 Augusztus 21. A közigazg. bizottság ülése.
 Augusztus 24. Rendkívüli megyei közgyűlés.
 Szeptember 9. A torontáli háziipar-egyesület közgyűlése.

A gőzfürdő naponta reggel 5 órától nyitva van nők részére kedden és pénteken délután.

— **Uj államtitkár.** A felhivatalos Bud. Korr. jelentése szerint Plósz dr. egyetemi tanárt igazságügyi államtitkárként neveztek ki. Kinevezését a hivatalos lap holnaputáni száma teszi közzé. Az új államtitkár már ma le tette esküjét. Plósz dr. a törvényalkotási osztályok vezetését veszi át, tehát ugyanazt, a melyet előde Teleszky István vezetett volt. Az új államtitkár, ki aránylag fiatal ember, jó hírnév előzte meg egy készültségére, mint munkakedvre és szorgalmára nézve. Művei ismételve nyertek pályadíjakat az akadémián s az általa eddigéig kidolgozott számos törvényjavaslat nagy mértékben megnyugtatta a jogászok aggályait, különösen a szóbeliség behozatala tárgyában.

— **A magyar szerb határforgalom könnyítése.** Zimonyi sürgöny jelenti: Riglernek, a Dunagőzhajózási társaság itteni főügynökének, végre sikerült a szerb kormányt a határutlevél-kényszer tekintetében jelentékeny könnyítések megadására bírni. Rigler ez irányban kifejtett működésében az osztr. magy. követség és a horvát tartományi kormány buzgóan támogatták. A szerb kormány a következő koncessziókra hajlandó: Minden szerb alattvaló részére egyelőre 30 napi érvényességgel bíró utlevelek állítanak ki díjtalanul, melyeket csak egyszer kell láttatni. Eddigéig három napra szóló szerb igazolványok voltak érvényben, melyek 50 centimesbe kerültek és melyeket a hajóra szállásnál és kikötésnél mindenkor hatóságilag láttatni kellett. Ez a terhes láttatás most megszűnik. Ezáltal a határforgalom jelentékenyen emelkedni fog és a Dunagőzhajózási társaság, valamint az utazó közönség és Zimony város érdekei nagy mértékben előmozdítanak. Remélhető, hogy az engedélyezett könnyítések az utlevél kényszer teljes megszüntetésének előhírnöke. A szerb kormány által engedélyezett könnyítések mai nappal lépnek életbe.

— **Országos jegyző gyűlés.** A magyarországi községi és körjegyzők közp. egylete Budapest, Pest-Pilis-Solt- és Kis-Kun vármegye székházának dísztermében 1894. évi augusztus 27-ik napján, délelőtt 9 órakor évi rendes közgyűlést és azt megelőzőleg augusztus 26-án délelőtt 9 órakor, Budapesten, a Pannonia szállóban megtartandó választmányi ülést tart. A közgyűlésnek főbb tárgyai, a mint értesülünk, a következők lesznek:

— **Atkozott dög, —** kiáltott haragosan az öreg, hogy megtréfál.

Midőn hazafelé vágatott, megérezte Ebben a lovával, hogy nem gyermeközöt hordám a hátán.

Hazaérve bevezette az istállóba, aztán az órára nézett; még jó hosszú ideig kellett dolgoznia. Egyszerre elkedvetlenkedett, ereje lankadni kezdett és elszontyolódott. Önön maga fellett sajnálkozott, szemében könny csillogott és feje lassan lehanyatlott a ló bársnyos puhaszőrére.

De újra összeszedte erejét. Hisz Péter azt mondotta volt, hogy ha első nap kitarja a sok hercehurczát, akkor később majd hozzá szokik és Péter nem szokott üres szalmát csépelni. Erős elhatározással kidüllesztette a mellét:

Most hagyjam el magamat? nem, semmi esetre, akármilyen legyen is.

Visszament a szétrüskertbe és újra a cséplőhöz nyult, de alig tudta kinyújtani karját, annyira megfeszültek az inai és olyan nyilalást érezett a derekában.

Különösen az utolsó óra, mikor már alkonyodni kezdett, tünt fel neki iszonyatos hosszúnak.

Végre meggyújtották a lámpát a lakószobában és ő azt remélte, hogy most Péter végre abbahagyja a munkát. — De Péter csak kinyitotta az egyik lejáró ablakot, hogy valamivel világosabb legyen a szűri. És aztán újra csattogtak a cséplők. Ebben keze mind lassabban járt, a cséplő reszketett kezében, majd a füléhez vágódott, végre aztán Péter cséplője rácsapott és Ebben szerszáma erőltlen kezéből kihullva, oda csapódott az átelleni falhoz, hogy a mérszregege törmelékére szétporzottan hullott a földre.

— No elég lesz mára, — szóló Péter. Ebben könnyebbülten felsóhajtott.

Emlékirat a nagyméltóságú m. kir. belügy-miniszter urhoz a községi közigazgatás, a községi és körjegyzők fizetésének és nyugdíj ügyének, továbbá szolgálati viszonyainak rendezése tárgyában. — Az ezredéves országos kiállítás igazgatóságának megkeresése, a kiállítás néprajzi csoportjában létesítendő község ház tervezetének részletes előterjesztése iránt — Elnöki előterjesztés a községi és körjegyző hivatását a társadalmi életben tárgyazó mű megírására pályázat hirdetése végett. — Indítvány a nyilvános mulatságok engedélyezési jogának a községi előjáróságra nézve leendő áruháza iránt. — A borsodvármegyei jegyzői egylet indítványa az 1874. évi 34. t. czikk 39. §-ának oly módosítása iránt, mely által a községi és körjegyzőknek a perenkívüli beadványok és okiratok szerkesztéséhez való joga minden kétséget kizárólag megállapítottassék. — A gyövrármegyei jegyzői egylet indítványa a megyei jegyzői nyugdíj intézetek között a viszonyosság elvének megállapítása tárgyában. — A gyövrármegyei jegyzői egylet indítványa az országos jegyzői árvaház-alapnak, jegyzői árvákat segélyező alappá változtatása iránt. — A zalavármegyei jegyzői egylet indítványa az adóvégrehajtási eljárás szabályozásáról. — A zalavármegyei jegyzői egylet indítványa, községi és körjegyzői szakképző intézetek létesítése iránt. — A csikvármegyei jegyzői egylet indítványa a községi és körjegyzők fizetésének rendezése tárgyában. — A háromszékmegyei jegyzői egylet indítványa némely országgyűlési képviselő által, az egyházpolitikai vita alkalmával a községi és körjegyzők ellen jogosulatlanul használt sértő kifejezések megtorlása iránt. — Az egyleti első alelnöki állás betöltése.

— **Angyalcsinálók.** Szerb-Keresztur-ról írják: Hétfőn délután a török-kanizsai csendőrségnek tudomására jutott, hogy Szanád község egyik kertjében egy szerb földmivelő házában az ebek egy négy hónapos gyermekhullát kapartak ki a földből. A csendőrség által megindított nyomozás folyamán kiderült, hogy a gyermek anyja a ház tulajdonosának balkezéről való menyé, akit a csendőrök az ágyban fekve, súlyos betegen találtak. Vallatásra fogták s a beteg asszony vallomása egy rettenetes bűnbanda viselt dolgairól rántotta le a leplet. Kivallotta, hogy egy szerb kereszturi asszony, Gyorgyevits Szulda segítségével öle meg a négy hónapos magzatot s elásták aztán a kertben a testet. Bochus Elek szanádi jegyző azonnal megkereste levélben Toponarszky szerb kereszturi jegyzőt, hogy az angyalcsináló asszonyt a csendőrség megérkezéig tartóztatassa le. Ez meg is történt s mikor a csendőrség Kereszturra érkezett, vallatásra fogták az elvetemedett asszonyt. Ez csakhamar beismerte a szanádi büntényt, bevallva, hogy a segédkezésért öt forintot kapott. A csendőrségnek már ekkor alapos gyanuja támadt, hogy nem ez volt az egyetlen angyalcsinálás, amelyhez Gyorgyevits Szulda segédkezett nyújtott. Elvitték az asszonyt a török-kanizsai laktanyára

— Különben mondhatom, tette hozzá az öreg béres, — emberül megállad a helyedet.

Ebben térdei megintogtak, midőn átlépett a küszöbön. Ha tudta volna, hogy ilyen nehéz lesz Péterrel lépést tartani, úgy tén — de nem, nem bánta meg, amit tett. Mégis csak emelkedett egy fokkal.

Karácsonyig kibirta.

Akkor aztán melegebbre fordult az idő és fel kellett hordani a gabonát a granariumba. Ebben se akart hátramaradni a többi mögött, ám bár közel volt a lerokadáshoz.

Egyszerre aztán elötétült előtte a világ, szédülve tántorgott le a lépcsőn és eszméletlenül rogyott össze a kövezeten.

Az orvos megvizsgálta, kiderült, hogy bal csípőjén sérült meg és épségét sohse nyeri vissza. Midőn felkelt a betegágyból, nyomorék volt örökre. És szomorúságát még az sem oszlotta el, hogy édes anyja kenetteljesen jegyezte meg:

— Látod fiam, az isten is úgy akarta, hogy szabó légy.

— Igen ám, de nem az Isten mondta, hogy az legyen, hanem te.

— Azt te nem érted.

— Hát azt hiszed anyám, hogy San, a kőfaragó azért vesztette el a lábát, hogy a szabó ságra vagy másra kellessen ráfanyalodnia, a mihez nem volt kedve?

— Furcsa kérdés. Az Isten utja kifürkészhetetlen, bölcsességének mélyébe ember nem hatolhat. Hinnünk kell, hogy mindaz, a mi velünk történik, javunkra válik.

Ebben szomorúan hajtotta le fejét és szomorú tekintettel — egy meglett, érett férfi lemondó tekintetével bamut ki a sűrű, téli, ködös égbe és arra a pusztá, kinos jövőre gondolt, mely ezentul vár reá . . . mind a siri .

s ott folytatták a vizsgálatot. Az asszony beismerte ekkor, hogy Szerb Kereszturra tizenegy esetben segédkezett hasonló bűnnél. Kedden újra kivitték Szerb-Kereszturra, ahol szembeisították mindazon asszonyokkal, akiket megnevezett. A tizenegy nő a tettet beismerte. A csendőrség ezek mellett még nyolc asszonyt puhatolt ki, akik szintén megölték magzataikat. Így az angyalcsinálók száma Szerb-Kereszturra tizenkilenc, akik rendes fizetést adtak a vajakos asszonynak. Egy „segédkezés“ díja egy-két forint, egy forint és egy liter zsir, vagy egy-egy véka buza volt. Kitudódott még az is a vizsgálat során, hogy Gyálán is működött két esetben Gyorgyevics Szulda. A kuruzsló asszonyt a csendőrség a vizsgálat befejezte után átadja a fenytű bíróságnak.

— **Halálozás.** Petrovics Anna, Petrovics Emil helybeli lakos leánya tegnapelőtt meghalt. A korán elhunytat gyógyíthatatlan mellbaja vitte a halálba. Tegnap temették nagy gyászolóközönség részvéte mellett.

— **Királylövészet.** A nagybecskereki polgári lövészegylet minap tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy az ezidei királylövészetet e hónap 15., 16., 19. és 20. án tartja meg. A részletek megállapítása Krsztics, Lichofnik és Franz J. L. lövész mesterekre bízott.

— **Monstreper.** A nagy-kikindai törvényszéknél e hó 21-én kezdik meg a végtárgyalást Fischer Ignác, Fischer Simon szabó czég és érdektársai ellen, kik család bukással vannak vádolva. Fischer H. Simon czég, mint annak idején közöltük, mintegy százezer forint passzívával bukott meg. A monstre végtárgyalás előreláthatólag két hetet fog igénybe venni.

— **Kereskedelmi ösztöndíjak.** A „Torontálmezei takaré- és hitelbank“ igazgatósága, nagybecskereki illetőségű oly ifjaknak, kik a kereskedelmi pályát választván hivatásul, kiképzésük végett hazai kereskedelmi középiskolába, vagy realiskolába lépnek, az 1894/5. tanévre két, egyenkint 100 forintos ösztöndíjat engedélyez. A pályázati kérvények felszerelendőik:

- a) a lefolyt tanévben nyert iskolai bizonyítványnyal;
- b) keresztlevelel (születési bizonyítványnyal);
- c) esetleg szegénységi, vagy vagyontalansági bizonyítványnyal.

A kérvények legkésőbb ez évi augusztus hó 20-áig nyujtandók be a bank igazgatóságánál, mely az ösztöndíjak odaitélését, az alapító oklevélben foglalt határozmányok szerint saját hatáskörében végzi.

— **A német lovagrend új nagymestere.** Vilmos kir. herczeg elhunytával a német lovagrend is elvesztette nagymesterét. Az új nagymester Jenő kir. herczeg lesz. A rend lovagjai és papjai a tegnapi temetésen már ki is fejezték előtte legmélyebb hódolatukat. Az által, hogy Jenő kir. herczeg 1887-ben az esküt letette és mint koadjutort cum jure successionei felszentelték, nincs szükség megválasztására vagy kinevezésére, csak ünnepies beiktatást kell tartani.

— **Egy „lovagias“ nyilatkozat.** A „Veszprémi Független Hírlap“ nyiláterében, a hol „sz e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség,“ egy szerelméből kijózanodott ifjúnak következő bűnbánó nyilatkozatát közli:

„Alulirt kötelességemnek tartom magamat a n. b. közönség előtt egy oly ügyben tisztázni, melybe egész öntudatlanul jutottam; — ugyanis Veszprémbe jövetelem alkalmával, legjobb barátaim intésének daczára, ismeretséget kötöttem egy — mindenki előtt kétes színben feltűnő hölgygel, ki helyben mint fodráz nő működik: s midőn most annak tudatára ébredtem, hogy tekintélem, melyet a n. b. közönség előtt kiérdemelni szerencsém volt, e miatt csorbát szenved, kijelentem, hogy ez ismeretségnek végét szakítottam és kérem, helyezzenek vissza ugyanazon becsületos, jellemes és tekintélyes emberek közé, kik között állottam akkor, mielőtt e hálóra bekerítve voltam.

Kohn Arthur.“

Semmi kétség, hogy Kohn Arthur ur tekintélye e bűnbánó nyilatkozat által tökéletesen helyre van ismét állítva.

— **Jules Simon Vilmos császárról.** A „Revue de Paris“ augusztusi száma cikket közöl Jules Simonról, emlékezéseket egy beszélgetésre II. Vilmos császárral, azon berlini kongresszus alkalmával, melyet a császár néhány fontos szociális kérdés megoldása végett hívott egybe. Simon a császár nagyon meggyerő személyiségét, különösen családias érzületét vázolja. Minthogy Simon néhány udvarias szót szolt, a császár teljesen accentmentes franca kiejtéséről, a császár felszólította őt, hogy csak mondja meg egészen szabadon, ha valami hibát követ el a beszédben. Mire Simon aztán figyelmeztette, hogy a „gadouiller“ (diakosan vigan lenni) már nem

használatos. A császár a fölvilágosítást megköszönte. A beszélgetés ezután a francia modern irodalomra ment át s a császár Ohnet regényírónak adott előnyt, míg Zoláról nagyon elitélt leg nyilatkozott s különösen kiemelte, hogy ez az író a francziákat olyanoknak rajzolja, a hogy azt nem érdemlik meg; az emberhamis, népszellemnek egyáltalán meg nem felelő képet nyer. „Éa” — ugymond a császár — „a fölött, a mi a népeket egyesíti és elválasztja, sokat gondolkoztam, a meggyőződés, a melyre jöttem, ez: Jobb az emberben bizalmat kelteni, mint félelmet”. . . . A francia hadseregűl a császár így szólt: „Hadseregűk dolgozott, haladt, harcoképes. Ha lehető volna, hogy a francia és német hadsereg nyílt csataterén mérközzenek, senki sem mondhatná meg előre, ki lesz a győztes. Azért mindenkit bolondnak vagy bűnösnek mondanék, a ki a két nemzetet háboruba keverné”.

—x— A nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívjuk a Kovács Gedeon féle helybeli egyik legtekintélyesebb, a modern igények és minden lehető kívánalmaknak teljesen megfelelően berendezett confectio üzletre, mely nálunk e szakban elsőként vezette be a legszolidabb kiszolgálás mellett a szabott árakat. Állandó gazdag raktára ezen üzlet a legújabb divatu női confectiók, kifogástalanul készített uri- és gyermekruhák, valamint nagy választékú bel- és külföldi gyártmányu mindentéle gypjuszöveteknek. Méreetszerinti megrendelések, nemkülönben egyenruházati szállítványok — ugyrendőrök, valamint tűzoltók és katonák részére — pontossággal fogantositatnak.

—x— Állattulajdonosoknak. Epizotikus ragályos betegségek nyáron át gyakran lépnek fel mint az év többi szakában a házi állatok, különösen a sertések, juhok, házi szárnyasok között. Ajánlatos tehát, hogy idejében alkalmaztassanak hasznos préservatívporok, amilyenekül Kwizda baromtáppora és Kwizda juh hajtó pora évek hosszú sora óta bizonyultak. Istállók számára hathatós fertőtlenítő szerként ajánlható a Kwizda Ján. Ferencz korneuburgi cég által forgalomba hozott kresolin (javított creolin).

Táviratok.

Egy telepes község iskolája.

Budapest, aug. 4. (A „Torontál” eredeti távirata). Segesvárról telegrafálják: Fehéregyház községben, amely mellett Petőfy eszett, 1888-ban magyar és torontálmegyei német telepes lakói számára állami iskolát állítottak, hogy a község idegen ajku lakosait a magyar nyelvre taníthassák meg. A nagyszabedbeni szász takarékpénztár most az állami iskola rovására felekezeti iskolát szándékozik felállítani, amia fehéregyházi magyarok közt nagy visszatetszést kelt.

A szerb miniszterelnök Budapesten.

Budapest, aug. 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Nikolajevics Szvetomir, a szerbek ez időszerinti miniszterelnöke Budapesten időzik és sorra nézi a nevezetesebb látóivalokat. A tegnapi napon több helyen fordult meg és mindennütt elragadtatással és a meleg rokonszeny hangján beszélt fővárosunkról. Dél-előtt megsejmelte az új országház építési munkálatait, a hol egy óránál tovább időzött. Majd megtekintette a városligetben a Feszty féle körképet, mely bámulatra ragadta. Nikolajevics miniszterelnök innen az iparsarnokba ment a villamos munkagépek kiállításába, hol Ráth Károly keresk. muzeumi igazgató fogadta és háromnegyed órán át magyarázta neki a kiállítás nevezetesebb tárgyait, melyeket nagy érdeklődéssel szemlélt. Délután meglátogatta a hírlapírók „Othon” klubját, bámulatának adva kifejezést fényes berendezésű terméin. Majd aláírt egy felvételi kérelmi lapot. Szeretne — ugymond — tagja lenni a körnek; nem mint miniszter, hanem mint irodalmi ember. Szerbia miniszterelnöke a mai napot is a fővárosban tölti, vasárnap pedig két napi tartózkodásra Bécsbe megy. Azután visszatér Szerbiába s néhány hétig Sándor király oldalán Nisben marad.

Casario a siralomházban.

Budapest, aug. 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból telegrafálják:

Casario, kit a törvényszék tegnap halálra ítél, a börtönigazgató előtt kijelentette, hogy a tárgyalás alatt tanúsított magaviseletével igen meg volt elégedve, csak azt sajnálja, hogy ügyvédje anyjára való hivatkozással megrikatta. Mit szólnak majd hozzá bajtársai, ugymond. A kegyelmi kérvényt nem akarja aláírni.

REGÉNY-CSARNOK.

BOSSZUBÓL.

Olasz regény. Írta: Cordelia.
A „Torontál” számára fordította: Gyériké.
(Folytatás).

IX.

A bál után sokkal barátságosabb viszony fejlődött ki Belfiore márkék és a Sangalli család között. Napról-napra felkeresték egymást, vagy legalább is váltottak egy-egy illatos levélkét.

Landucci gróf ellenezte ugyan, hogy leányát szorosabb barátság kösse Sangalliékhoz, de azért Renata annyira vonzódott ahhoz a családhoz, hogy mindig talált ürügyet a meglátogatásukra.

Fannyt nagyon megkedvelte, annyi mindent tudott, a mit neki is kellett volna tudnia; arra is kedvező alkalma nyílt, hogy az angol nyelvben gyakorolja magát és így mindegyre bensőbbé vált baráti viszonyuk és mintegy észrevételül szokássá lett náluk, hogy egymáshoz minél gyakrabban ellátogassanak, eszmét cseréljenek.

Renatának úgy tűnt fel, mintha megnyílt volna előtte álmainak országa. Sangalliéknál a modern élet szellője fujdogált, mintha megvalósultak volna gondolatai és elérte volna végyainak czélját.

Landucci grófnak sehoggy sem tetszett az a lelkesültség, de nem mert ellenkezni egyetlen gyermekével, csak azt hajtogatta egyre, hogy azok az új emberek mindenkinek félrecsavarták a fejét s elhatározta, hogy minél előbb kimegy a pusztájára s huzamosabban ott foglak időzni, hogy megszakítsa azt a benső viszonyt, a mely végtelenséggel fenyegette már is arisztokrata házáat.

Renata mindig Fannyról beszélt. A két leány bizalmas társalgásait csak Ede szakította félbe, a ki egyetlen alkalmat sem szalasztott el, hogy a szép leányt láthassa.

Művészi vér pezsgett benne, szépen, ékesen tudott a szóval bánni; sokat utazott, sokat látott; Renata alig győzött betelni a hallgatásával s mikor vele töltött el néhány percet, sokkal vidámabbnak, megkönnyebültnek érezte magát és ha magányos óráiban újra Ede-re gondolt, úgy találta, hogy fölötte áll mindazoknak a fiatal embereknek, akiket ismert és ha visszagondolt arra a sok szépre, a mit töle halott, sokkal türethetőbbnek érezte sorsát.

Jelentkezett már szívében az ifju irántiszerilem, de azért nem rémült meg, elég erőnek tudta magát ahhoz, hogy szükség esetén szembe szálljon minden veszéllyel; nem félt, mint az a madár, a mely szárnya alá dugja fejét, hogy ne láthassa a vadász fegyverét. Tudja, hogy atyja semmi szín alatt nem egyeznék abba, hogy Sangallihoz menjen nőül, de ő nem is gondolt házasságra, mert az a gondolat, szerinte megszenstelenítette volna érzelmét; ő a házasságot pusztán érdekszámba vette s arról neki fenkölt és magasztos, de mindenestre sajátos fogalmi voltak. Ő előtte a házasság nem két lénynek, két névnek egyesülése volt, hanem két lélek vonzódása, gondolatuknak és eszméiknek kicserélése, valami örök és isteni valami.

Ő meglegedett annyival is, hogy Edét néha láthatta s reá gondolhatott, hogy őt bámulhatja s ő is bámultatik; neki elég volt az is, hogy beszélni hallhatta s nem volt egyéb kívánsága, minthogy ez így tartson hónapokig, évekig.

Mikor Ede megszorította kezét s ő egész lényében valami kellemes áramot érzett végig futni; mikor olyasmit mondott neki Ede, a mitől kipirult Renata arca: ezt mondogatta magában: „Ez az igazi szerelem!” És örült, hogy erre a felfedezésre jutott, nem panaszkodott többé egyhargu életről, bánatos házukról, a követelőző apáról; egy gondolata volt csupán és az az egy felderítő egész valóját; egy titka volt, de az a titok boldogsággal tölté el a szívet.

Ede szerelme már nem elégedett meg annyival. Ő nem elégedhetett meg sokáig a leány egyszerű látásával; azt ő keveselte, hogy néha-néha váltsón vele szót; hanem azért epedt, hogy övé legyen egész életére s csak arra várt, hogy megbizonyosodjék a leány érzelmeiről s legott vallomást tett volna előtte.

Gazdag volt, egyetlen fiu, kis korától fogva ahhoz volt szokva, hogy ne találjon maga előtt akadályokat, hogy minden az ő akarata szerint történjék s ha egyszer biztos Renata viszonszerelméről úgy hitte, hogy a kezét is könnyen megszerezheti.

(Folytatása következik.)

Nyilttér.*)

Női ruhaterem megnyitása.

Nagybecskerek és környéke igen tisztelt közönségének és nagybecsült vevőimnek tiszteletteljesen tudomására hozom, hogy az ezidei őszi idény bekövetkeztével a Hunyadi-utczában levő saját házamban, közvetlen szomszédságában az immár 1856. év óta fennálló uri és női ruha konfekció tizletemnek, egy teljesen fővárosi mintára berendezett

eladó csarnokból, próbateremből és műhelyből álló

nőruha-termet

nyitok meg.

Ruhaszövetekben való összes újdonságokkal, diszitó és selyemzikkékkal dusan felszerelt raktáram, francia és angol mérvadó divatlapok, tapasztalt, szakszerűen képzett, kitünő művezetőim, kik részint a legújabb műszerekkel ellátott műhelyem, részint pedig áruraktáram élén állanak, továbbá a hozzám szerződött etett fővárosi munkaerők lehetővé teszik, hogy e téren a legjobbat és legizlesebbet produkálva, sikeresen versenyezhessek a bécsi és budapesti konkurencziával. Ama biztos meggyőződésben, hogy a mélyen tisztelt közönség emez újabb vállalkozásomat is bizalmával tiszteli meg, melegen ajánlom azt a nagybecsült hölgyvilág figyelmébe.

Kiváló tisztelettel
Grünbaum Vilmos.

*) Az e rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Dr. Brájer Lajos távollétében a szerkesztésért felelős:
Kabos Bertalan h. szerkesztő.

Hirdetések.

Pályázati hirdetmény.

Egy a jegyzői szakmában jártas és a magyar nyelvet szóban és írásban teljesen bíró községi irnok Ujpecs községében 1894. év szeptember hó 1-től felvétetik.

Fizetése 360—400 frt.

(558.—3.1)

Az előljáróság.

Kereskedelmi szakiskola Nagyváradon.

Az országos kereskedelmi akadémiaakkal egyenrangú és jogu kereskedelmi szakiskola

Áll 3 évfolyamból. Végzett tanulóak az egy évi önkéntes katonai szolgálatra jogosultak.

Elhelyezésekről a belföldön és külföldön legnagyobb czégeknél és vállalatoknál, pénz- vagy biztosító-intézetekben, gyáraknál az igazgatóság gondoskodik.

Előkelő házak gyermekei részére, fényesen berendezett internatus a tanintézet önálló új épületében.

Jelentkezés július hó végéig.

Kiváló szakemberekből álló tanári kar, gazdag gyűjtemények; évenként nagyobb szabásu tanulmányi utak.

Legközelebbi tanév 1894. szeptember hó 1-én nyílik.

Értesítőt küld és megkeresésekre válaszol a

nagyváradai kereskedelmi
szakiskola

(520—*3)

igazgatósága.

Hirdetések.

1241. tkv. sz. 1894.

(557—1.1)

Árverési hirdetmény.

A perlaszi kir. jbiróság, mint tkvi hatóság részéről ezennel közírá tétetik, hogy **Dobrojevits István** végrehajthatónak, **Andrein Milicza** és **Tripity Milán** botosi lakos végrehajtást szenvedett elleni 86 frt tőke követelés, ennek 1891. évi október hó 1-től járó 6% kamatai, 28 frt perbeli, 11 frt 80 kr. megállapított jelenlegi és még felmerülendő költségek kielégítése végett 1894. évi szeptember hó 5-ik napjának d. e. 9 órakor **Bótos község** házában az ezen kir. járásbiróság területén fekvő **Bótos községe** 1691., illetve 1919. sz. tjkvben foglalt következő ingatlanokat u. m. 300 □-öl beltelekből **Andrein Miliczát** illető $\frac{1}{3}$ részre, illetve az 1881. LX. t. cz. 156. §-a alapján az egészre 112 frt, a 121. hr. sz. a. 100 □-öl kertből **Andrein Miliczát** illető $\frac{1}{3}$ részre, illetve a hivatkozott §-a alapján az egészre 24 frt; a 33. hr. sz. a. 200 □-öl kertből **Andrein Miliczát** illető $\frac{1}{3}$ részre, illetve a hivatkozott §-a alapján az egészre 50 frt; 106. hr. sz. a. 676 □-öl szőlőből **Andrein Miliczát** illető $\frac{1}{3}$ részre, illetve a hivatkozott §-a alapján az egészre 96 frt és a botosi 1919. sz. tjkvben foglalt I. dűlőben 34. hr. sz. a. 1³⁰⁰ hold szántóra 199 frt becsértékkel ezennel megállapított kikiáltási ár mellett, külön-külön el fog árvereztetni, ekkorán magasabb ígért hiányában, a kikiáltási áron is el fognak adatni.

A venni szándékozók kötelesek a kikiáltási árnak 10%-át készpénzben, vagy óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban bánatpénzzel letenni.

Perlaszi kir. jbiróság tkvi osztálya, 1894. évi június hó 5-én.

Sárdy, kir. jbiró.

3336. tik. sz. 1894.

(556—1.1)

Árverési hirdetményi kivonat.

A török-becei kir. járásbiróság, mint tkvi hatóság közírá teszi, hogy **Iszakov Mladen melenczei** lakos végrehajthatónak **Erdelyan Sztojko melenczei** lakos végrehajtást szenvedett elleni 100 frt s járuléka iránti végrehajtási ügyében, valamint a csatlakozó melenczei takarékpénztár részvénytársaság 150 frt s jár. iránti követelésének behajtása végett is, a területén levő Melencze község határában fekvő 926. sz. tjkvkönyvben foglalt 1463. hrsz. belsőség és 2459/a., 2814/a., 4727/a. és 6297/a. hrsz. fel urb. telek negyedének $\frac{1}{3}$ ad része 733 frt kikiáltási árban és az ugyanazon tjkvkönyvben foglalt 2648/a., 6924/a., és 4147/c. hrsz. tartalékföldeknek $\frac{1}{3}$ ad része 371 frt kikiáltási árban 1894. évi augusztus hó 29-ik napjának d. e. 8 órakor **Melencze község** házában árveres alá fog bocsájtani és a kikiáltási áron alól is el fog adatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzzel kiállított elismervényt átsszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatali órák alatt a kir. járásbiróság tkvi irattárában s Melencze község előjáróságánál megtekinthetők.

Török-Becsen, a kir. jbiróság, mint tkvi hatóságnál 1894. május hó 5-én.

Jakabffy, kir. jbiró.

Árlejtési hirdetmény.

Orlováth község képviselő testületének határozata folytán közírá tétetik, hogy a községi iskola és községiroda épü-

let javítási munkálatainak biztosítására az árlejtési határnap folyó évi augusztus hó 7-ének reggeli 9 órájára kitűzetik.

Kikiáltási ár kőműves munkáért anyag nélkül 597 frt.
Bádógos munkáért 171 frt.
Asztalos munkáért 260 frt.

Ezen munkálatok vagy együttesen, vagy külön-külön fognak kiadatni.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen munkálatokat elvállalni szándékozzák, hogy a fent kitett határidőben 10% bánatpénzzel ellátva, **Orlováth község** házában megjelenjen sziveskedjenek.

Költségvetés és közelebbi feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Kelt Orlováthon, 1894. évi augusztus hó 2-án.

(553—2.2)

A községelőjáróság.

2 arany,
13 ezüst
érem.

9 dísz- és
elismert
okmány.

Kwizda-fele Restitutionsfluid

cs. és k. kiv. szab. mosóvíz lovaknak.

Egy palaezkkal forint 1.40 osztr. ért.

30 év óta udvari istállóknak, valamint katonai és polgári nagyobb istállóknak is, használatban: nagyobb erőfeszítések előtt és után erősítésül; továbbá ficzamosások, rándulások, az inak merevsége s más ily alkalmaknál, képesíti a lovat kiváló teljesítményekre idomításnál. (132-15.5)

Tessék a fő-
nebbi védjegyre
ügyelni, s a vé-
telnél határo-
zottan kifejezni:
Kwizda-fele
Restitutions-
fluid.

Fő letét:

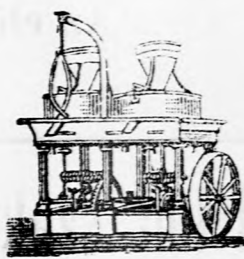
Kwizda Ferencz János
osztrák cs. k. és román
kir. udv. szállító ke-
rületi gyógyszerára
Korneuburgban,
Bécs mellett.

Kapható a
gyógyszertá-
rakban
és droguistáknál.

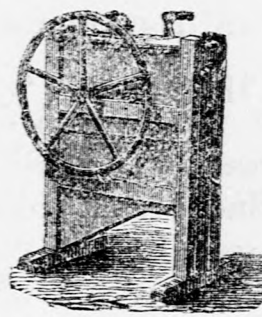
Első délmagyarországi gépgyár, vas- és fémöntőde részvénytársaság

Nagy-Becskerek.

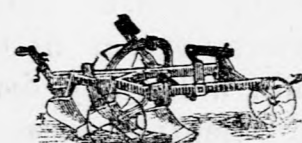
H E L I O S J O T E L L O S

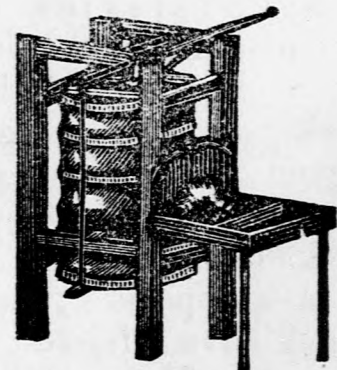
Ajánlja szab. légszesz és petroleum motorjait saját gyártmány.
Ajánlja rendkívül olcsó és célsszerű szerkezetű szab. Demkoféle szállítható gőzfertőtlenítő készülékeit. Egyszerű és könnyű kezelés.
Ajánlja legjobb szerkezetű vetőgépeit, egyetemes és mélyítő (Rayol) aczélekeket (Sak rendszer), két és háromvasu ekéit, szecska és répavágógépeit, továbbá mindennemű gazdasági gép- és eszközeit.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát, gépszijak oliva és egyéb gépolajokban gyári árban. Gumi, Artest és gypju telítő anyagokat, továbbá mindennemű technikai csikkeit.

Ajánlja jól berendezett vas és fémöntődjét.
Ajánlja házi kutak és szivattyú telepek berendezését célsszerű és olcsó szerkezetben.
Ajánlja malomöntvényeit, malom állványait, malom berendezési gépeit, francia és belföldi malomköveit. Daráló és őrlő hengerekét, porcelán vagy kéregöntésű hengereit. Kőlélesítő és kővágó szerszámait.
Ajánlja tüzi és kerti fecskendőit.
Ajánlja kitűnő kovács fuvóit, turó gépeit mindennemű fa, vas és fém megmunkáló gépeit.

Ajánlja legújabb segéd gépekkel berendezett gyártelepét mindenféle gépjavitó munkák és új gépek elkészítésére.

Iroda: József főherczeg utca (Linyacszy ház)

Gyár: bégaparti indóház mellett.

(528 - 9.6)

Torontálmegyei Tanügy.

A „Toronto” melléklete.

III. évfolyam.

Megjelenik minden szombaton.

29-ik szám.

Rovatvezető: Gockler Lajos.

Az 1868: XXXVIII. t.-cz. revíziója.*)

(Végo.)

Szintoly föléleges dolog, javaslatom azon pontjaira bővebben kiterjeszkednem, melyek a régebbi országos tanitógyűlésen nyertek bő indokolást.

Ilyen az első pont, a mely szerint a nevelésügyi miniszterium választassék el a vallás-miniszteriumtól. Ezt a követelést már az 1848-ban tartott első országos tanitógyűlés állította fel. A mely okok akkor szóltak a két ügy szétválasztása mellett, ugyanazon okok szólnak a mellett ma is, sőt azok megszorodtak az évről-évre, de legkivált a közelmúltban lefolyt kormányválság alkalmával szerzett azon szomorú tapasztalatunkkal, hogy a kultur-ügyek mindenkor háttérbe szorulnak az egyházpolitikai kérdések mellett, és ezek vezetésében is mindenkor csak egyházpolitikai szempontok irányadók.

Egy második ily követeléstünk is 1848-ból datálódik: és ez a halhatatlan Eötvös első törvényjavaslatának 5. §-a, mely eként hangzik:

*Az elemi nevelés minden köztintzetben ingyen adatik.

Ezen követelés szintén megerősödten tért vissza. A szocialisták ezt legutóbb zászlójukra irták és a Sainte Louisében tartott kongressuson megtoldották azzal, hogy a szegény tanulóknak ingyen ruházat és teljes ingyenes ellátás is adassék. A mily tulzott az utóbbi, oly jogos az előbbi követelés, a melynek megvalósítását a legvitálisabb nemzeti érdekek kívánják.

Ha mindezen követelésekre vonatkozólag a bővebb indokolást mellőzhetem is, ki nem térhetek az alól két kérdésben: az egyik, a midőn erélyesen sürgetem a vallás-erkölcsi alapot, a másik, a midőn nemzeti alapon épülő egységes szervezetről szólok.

Mélyen tisztelt nagygyűlés! Az a lyoni tör, a mely gyászba borította a francia nemzetet, megdöbbentette az egész emberiséget. Iszonyodva látjuk, hová visz az agy rémes működése, ha azt a szív melege, az erkölcsi és vallásos érzés nem irányítja. Az emberiség ezen új szektája az élet tengerén eltévedett hajósok, kik azt a drága kis irányítót: a szívet elvesztették, vagy soha nem ismerték!

Szolgáljon ez intőjelül arra, hogy gyermekeink nevelését a helyes alapra fektessük. Ma tulságos sokat tanítunk és keveset nevelünk. Azért hangsúlyozom, hogy a népiskolai nevelés és oktatás a szív és kedélyképzés eszközeit fokozottabb mérvben alkalmazza és nagyobb figyelemre méltassa, mint a reáliákat. Ne csigázzuk túl az értelmet, ne halmozzuk Eifel-magasságig a nagy, de a gyermek által meg nem emészthető tudományt, hanem ápoljuk gyermekeink szívet, mert, miként a költő mondja:

„Hír, dícsőség, pompa nem boldogít,
Csak mit a szív magába zár, az a miénk.”

A második, a mire bővebben kell kiterjeszkednem, a nemzeti alapon épülő egységes szervezet.

Említettem, hogy a második honfoglalásra kiküldött hadseregnek nincsen egységes szervezete. De ezt nem pusztán a népoktatásügyre vonatkozólag mondhatjuk, hanem áll az egész közoktatásügyünkre.

Hazánkban egységes oktatásról és nevelésről szó sincsen.

Mélyen tátong a család és a nevelés többi tényezői között, a melyek maguk

között is teljesen idegenek. Az óvóiskola nem ismeri a népiskolát, ez meg amazzal nem törődik. A polgári iskola külön a maga speciális légkörében mozog és nem is nézi az elemi iskolát. A gimnázium és reáliskola pedig khinai fallal zárják el magukat mindkettőtől.

A leghitványabb persze a népiskola. Ez a mizera plebs iskolája, a melybe a kiváltságos osztály be sem adja gyermekét, a jobbmódu is csak akkor, ha más uton győzi, hogy fia az egyedül üdvözítő középiskolába jusson.

A plebs ez iskolájánál csak a tanító becsülik kevesebbre, a kinek nemcsak, hogy a többi tanfériakkal egyenrangú kvalifikációja nincsen, hanem azok szemében valami alsóbb rangú lény. És akad nem egy középiskolai collega, a ki azt sem tudja, miféle kvalifikációja is van tulajdonképpen a tanítónak. Arról nem is szólok, hogy tudná-e egy is, mely tárgyak és mily terjedelemben tanítanak a tanítóképzésben, hiszen még azt sem igen tudják, mit tanítunk és mily terjedelemben tanítunk a népiskolában! No, az igazat megvallva, mi sem igen tudjuk, hogy ők mit tanultak s mit tanítanak.

Pedig ez m. t. nagygyűlés baj, még pedig nagy baj, a melynek keserű levét a legtöbb esetben a mi gyermekeink iszszak meg.

Csak egyszer arra az álláspontra helyezkednők, hogy az idő, tér, vagy leg-
elemibb számfogalmak és számviszonyok ismertetése van olyan fontos, mint akár egy algebrai képlet levezetése és hogy az ítéles-, következtetés- és önálló gondolkodásra vezető első gyakorlat van olyan fontos, mint a rendezés és rendhagyó ígék összes tételei. Ha egyszer erre az álláspontra helyezkedünk, bizony nem esik tulságos nehezünkre a hazai közoktatás egységes szervezését szükségesnek és kivihetőnek elismerni.

De az egységes szervezetre, az egyöntettség létrehozására legnagyobb szükség még is csak a népiskola szűkebb körében van, ahol ma annyi a szokás, a hány ház és a hol némely házban nemcsak hogy rossz szokások vannak, de akad olyan is, a hol esküdt ellenségei lakoznak a nemzeti kultúrtörökvéseknek. Jelen iskolaszervezetünk egyik legnagyobb hibája, hogy oly iskolákat is tür, a hol a felekezeti isleple alatt nemzeti isleplek folynak.

Azért hangoztatjuk, hogy adassék a népoktatásnak egységes szervezet és a tanítók egy testületbe olvasztassanak egybe. Hiszen a népiskolának mindenütt csak egy célja lehet: a kulturának hazafias szellemében való emelése. Ezen célzt minden tanítónak egyforma igyekezettel, egyforma tudással, egyforma módon kell szolgálnia, legyen hát ezen testület is egy, és minden tagjának egyforma jogai és köteleiségei.

Ezekben kifejtettem m. t. nagygyűlés álláspontomat. Egyéb teendőm már nincs, mint javaslatomat elfogadásul ajánlani.

Amde Önök két váddal illehetnek és engedjék meg, hogy ezekre előre néhány megjegyzést tegyek:

Első az, hogy nem merítettem kitérgetni. Szolgáljon mentségül, hogy türelmökkel nem akartam visszaélni.

A másik vád, mely amannak csak részletezése ugyan, de a melyről külön kell szólnom az, hogy teljesen figyelmen kívül hagytam az anyagi dolgokat, a tanítói fizetés kérdését és egyáltalán nem tekintettem, hogy javaslatom az anyagiak tekintetében mily súlyos követeléseket tartalmaz.

M. t. nagygyűlés! Ezen kérdést szándékosan mellőztem. Egy részt azért, mert ott, hol kulturáról van szó, nem szabad semmiféle áldozatot nagynak találnunk, másrészt azért, hogy jelezzem azt az álláspontot, a melyet a tanitóságnak ily kérdésekben elfoglalnia kell. Nekünk hivatásunkból folyólag eszmei álláspontra kell helyezkednünk.

Korunk materialisztikus, még pedig oly annyira, hogy a nagy hontalan, Kosuth, midőn nála tisztelegünk, így jellemzé előttünk a mai kor törekvéseit:

„Állunk — mondá az ősz próféta — úgy, hogy már Magyarországnak is találunk egy német költőnek emez irtózatatos gunyszavai: Vaterland, was ist Vaterland? der Topf der Topf ist Vaterland! Das übrige sind Fratzen! É: — abból a világon uralgó fázékból gőz jő fel, a mely elhomályosító ködöt gyújt az eszményiség csillagának fénye elé, a mely eddig bevilágítja a mi nemes van az emberiség történetében.”

Nekünk hivatásunk a mindinkább elharapódzó materializmus ellen harcolni; hivatásunk magas célokért lelkesedni tudó, nemzedéket nevelni, azért emelkedjék lelkünk az elhomályosító köd fölé oly magasra, a honnét szem elől nem téveszthetjük soha az eszményiség fényes csillagát.

Ha a hazát szolgáljuk a tanügy szerény körében, legyen törekvő célja a legmagasabb színvonalon álló és egységes alapon épülő nemzeti népiskola. A mi ellátásunkról nem szólnunk, de a mi ezen kívül esik, el nem állunk semmi követeléstől, bármily magasnak tetszenék is, ha azt szeretett hazánk jövőjének biztosítása céljából szükségesnek tartjuk.

Ezzel ismételtelen ajánlom tételeimet elfogadásul.

Tételek:

A „Délmagyarországi Tanitógyűlés” XXVIII. nagy gyűlése a hazai népoktatás korszerű reformját sürgeti és ennek tárgyában a következő irányeszméket hozza javaslatba:

1. A nevelésügyi miniszterium választassék el a vallás miniszteriumtól.

2. A közoktatásügy nemzeti és vallás-erkölcsi alapon egységes szervezendő; a család, az óvóiskola, a népiskola és középiskola szorosabb kapcsolatba hozassanak egymással.

3. A népiskolai nevelés és oktatás ingyenes legyen.

4. Az iskolázás kötelezettsége 6—14, illetve 14—17 éves korig tartson.

5. Az ismétlő iskolák a helyi viszonyok szerint iparos-, kereskedelmi-, földműves-, bányász-, felsőbb leány-, vagy ezek mintájára szervezendő továbbképző iskolákká alakíttassanak át.

6. A népiskolák felállítására a családok összessége: a községek joga és kötelessége. Magánosok és társulatok is állíthatnak iskolákat, a melyek, ha nem felelnek meg a törvényi köteleknek, községiékké átalakítandók.

7. Az iskolafelügyelet joga kizárólag az államé, mely e jogát szakközgei által közvetlenül gyakorolja és közegeit ily célból intézkedési joggal felruhazza.

8. A közvetlen felügyelet érdekében a megyei tanfelügyelő alá járási tanfelügyelők rendelendők, kik az érdemesebb néptanítók sorából neveztesse ki.

9. Az iskola belügyeit a tanítótestület és a tanfelügyelők intézzék el; az iskolaszék csak az iskola anyagi ügyeit gondozza és az iskolai népszerűsítését szolgálja.

10. A népiskolai nevelés és oktatás a szív-, kedély- és jellemképzés eszközeit az eddiginél

* A „Délmagy. Tanitógyűlés” oraviczi nagygyűlésének második tárgya; előadta e lapok rovatvezetője.

nagyobb mérvben alkalmazza és nagyobb figyelemre méltassa, mint a reáliákat.

11. Az első oktatás a gyermek anyanyelvén történjék, a melylyel kapcsolatban a magyar nyelv is gyakorlandó. A népiskola III. osztályától kezdve a tanítás nyelve a magyar, de ezzel kapcsolatban az anyanyelv is használandó.

12. Minden iskola mellett legyen játszó- és tornahely. Az iskola árnyas kertihelyiség legyen, melynek építése és felszerelése a tanfelügyelő ellenőrzése mellett történjék.

13. A tanítóképzés oly módon szervezendő, hogy a leendő tanító érettségi vizsgát tegyen, az után pedig két évi paedagógiai kurzust hallgassanak.

14. A tanítói oklevél az első szolgálati év után egy országos vizsgálóbizottság által állíttassék ki.

15. Tanítóképzési tanárok tudományosan képzett néptanítók is alkalmaztassanak.

16. A néptanítók tekintet nélkül a felekezeti szervezetre, az állami szervezetben külön hivatalnoki testületet képezzenek.

17. A tanítók szolgálati viszonyai oly módon szabályoztassanak, hogy minden iskolánál egységes eljárás, egyöntetűség hozassék létre.

18. Fegyelmi ügyek tárgyalásánál a tanítók kiküldöttei tanácskozási és szavazási joggal birjanak.

19. A tanítók választásánál, illetve kinevezésénél az iskola fentartója a kandidálás, az államé a kinevezés joga.

20. A törvény szigorú végrehajtása felelősség terhével járjon. A végrehajtás körül észlelt mulasztás a törvényben meghatározandó szigorú büntetéssel sújtassék.

Jelen irányeszméket a „Délmagyarországi Tanítóegylet“ XXVIII. nagy-gyűlése az összes hazai tanító testületeknek elfogadásul ajánlja; az eszmék szemmel tartásával memorandumot intéz a kormányhoz és a „Tanítók országos bizottságát“ is felkéri, hogy a népoktatási törvény revízióját ezek értelmében sűrgesse.

G. L.

A délvidék legrégebb tanítóképzőjének reformálása.

A délvidék legrégebb tanítóképzője kétségtelenül a szegedi kir. kath. tanítóképző, mert hiszen az, még mielőtt Szegedre tétetett át, Verseczen már régen fenállott. Ezen képzőből kerültek ki az ötvenes és hatvanas években a délvidék ama derék tanítói, akik a 60-as és 70-es években nemcsak zászlóvivői, büszkeségei voltak Délmagyarország népkultúrájának, hanem, bár a képző azon időben német tannyelvű volt egy szeremind annyira lelkesültek az alkotmányát visszanyert haza ügye és nyelve iránt, hogy már a 60-as évek végén, de különösen a 70-es évek elején gyűléseiken tüzetesen foglalkoztak a magyar nyelv tanításának kérdésével és módszerével a tanították azt iskolájukban azon időben, midőn törvény arról nem intézkedett, előkészítvén és egyengetvén így utját a törvényhozásnak, mely csak 1879-ben vezette be kötelezőleg a magyar nyelv tanítását a népiskolában.

Mikor az alkotmány helyreállított, a képző nem sokáig maradt Verseczen, hanem, hogy a magyarosításnak minél nagyobb szolgálatokat tehessen, áttétetett a magyarság alföldi metropolisába, Szegedre, mely város a jó hírnevű képzőt örömmel fogadta.

A lassankint föllállított állami tanítóképzőkkel azonban versenyt többé nem tarthatott. A jobb tehetségű ifjak mind az állami képzőbe iparkodtak, ahol államsegély mellett folytathatták tanulmányaikat, ami, ha tekintetbe vesszük, hogy a tanítói pályára leginkább szegény emberek gyermekei lépnek, nem is osodálható.

A szép multu szegedi képzőnek be kellett érnie rendszerint a gyengébb elemmel, mely az állami képzőben el nem helyezkedhetett; s így természetesen nem is emelhetette növendékeit azon szellemi nivóra, ahol látni szeretne volna, minek természetes folyománya az volt, hogy az intézet lassankint háttérbe szorult, s jó hírnevéről az idők folytán sokat vesztett.

Mikor Dessewffy Sándor püspök püspökszékét elfoglalta, ezen tény nem maradhatott neki soká ismeretlen. Neki, ki a népnevelés nagy horderejét felismerve, azon határozott szándékkal lépett főpásztori hivatalába, hogy a kath. népnevelést egyházmegyéjében, minél magasabb színvonalra emeli, mindegy nem lehetett, milyen hírből áll a szegedi képző. Személyesen szerzett tehát meggyőződést a bajokról és azok okait felismerve, rögtön orvoslásukhoz fordult.

Mindenekelőtt a már elaggott és kiérett tanárok helyett fiatalokat nevezett ki; s hogy minél jobban biztosítsa a kath. irányú nevelést, fiatal, a tanügy iránt melegen érző, az iránt érdeklődő és lelkesülő papokat bízott meg a tanítással, kik világi kollegáikkal a legjobb egyetértésben élve és azok által támogatva, rövid idő alatt egészen más alapra fektették a nevelés tanítását ezen intézetben. A miniszteri tanterv alapján készült püspöki tantervhez való szoros ragaszkodás és az eredmény elbírálásában alkalmazott szigorubb mérték már a kezdő évben is meglepő változásokat eredményezett.

A megyés püspök azonban konzervensen halad előre. Célja: a kir. kath. képzőt az állami képzőkkel egy színvonalra emelni — nyugtot nem enged neki. Buzgó tanárai előterjesztéseit a legnagyobb figyelemmel meghallgatva, nem kimél áldozatot, csak hogy célhoz jusson.

Ezen cél elérése végett vett a mult évben a képző számára egy 35,000 ftos épületet, a melyben a mostanig egy bérházban szerényen elhelyezett képző a jövő tanévtől kezdve foglal helyet. S hogy a szegényebb sorsu, de tehetséges ifjaknak is lehetségessé tegye a képző látogatását, internátust létesített, a melyben a jövő évtől kezdve szegény, de érdemes ifjak teljesen ingyenes vagy kedvezményes díj mellett ellátásban részesülni fognak. Az internátusra már az első évben is nem kevesebb, mint 2100 frtot költ a püspök.

Lehetetlen, hogy látva eme áldozatkészséget a legnagyobb elismeréssel ne nyilatkozzunk a nemzeti nevelés és kultúra szent érdekében eme főpapról és áldásos működéséről, ki folytonos áldozatokkal iparkodik megújítását a nép- és magasabb kulturát támogatni s így a hazát oly téren szolgálni, a mely téren az leginkább támogatására szorul.

A most már minden tekintetben reformált szegedi képzőt pedig ajánljuk mindazon szülők figyelmébe, kik gyermekeiket a tanítói pályára adni s azokat szigorú katolikus nevelésben részesíteni óhajtják.

Sz. K.

K ü l ö n f é l é k.

— **Tanítók fizetés emelése.** Temesvárról írják: A temesmegyei közgazgatási bizottság felhívásának, hogy a felekezetek tanítóik fizetését legalább a 300 ftos minimumra emeljék fel, eléggé örvendetes eredményt konstátálhatjuk. Eddig a kiegészítés már a legtöbb iskolánál megtörtént és voltak helyek, hol a régi fizetést annak kétszeresére emelték. Az aradi, lugosi és verseczi püspökök az összes községekben megindították a tárgyalást s eddig érkezett jelentések szerint csaknem kivétel nélkül kedvező eredményt értek el.

— **Új óvóiskola.** Grabác községe új óvóiskolát építtetett, a mely a jövő tanév kezdetével már át fog adadni rendeltetésének.

— **Kitiltott oláh tankönyvek.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter újabban ismét kitiltott egy oláh tankönyvet az iskolákból. A tankönyv címe: Compendu de geografia universala de Teodoru Coentra. A könyv tele van közjogi tévedésekkel, ferdítésekkel, hamis állításokkal és eloláhsított magyar helységnevekkel.

— **Fizetésrendezés Aradon.** Az aradi tanítók fizetését a városi kögyűlés a tanítók kívánsága szerint rendezte. A miniszter a kögyűlés határozatát jóváhagyta és erről a városi községségét értesítette. A tanítók fizetése, különösen a polgári iskolaiaké, e kedvező elintézés következtében tetemesen emelkedik.

— **A legjobb elismerés.** Csáktornya-ról írják, hogy a kormány, a megye törvényhatósága és lelkes tanügybarátok 700 frt jutalmat osztottak ki a magyarosítás terén kiváló sikerrel működő mura közti tanítók között.

— **Képzői tanárok gyűlése.** A tanítóképző intézeti tanárok országos egyesülete aug. 20-án Debreczenben, a városháza üléstermében az országos tanszerkiállítás alkalmával nagy választmányi ülést tart. A gyűlés időrendje a következő lesz: 1. Aug. 19-én este 7 órakor találkozik egy a napilapokban közléteendő helyen. 2. Aug. 20-án, reggel 8 órakor nagy választmányi gyűlés. — A gyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó (Debreczen). 2. Emlékbeszéd Felméri Lajosról Jóó Istvántól (Debreczen). 3. Emlékbeszéd Szvorényi Józsefről Virág Istvántól (Kalocsa). 4. Jelentések. 5. Melyek szerint viendő keresztül a tanítóképző intézetek elhelyezésének módosítása? Előadó Mohar József (Zuióváralja). 6. Mik által biztosítandó a magyar nyelv helyes tanítása a nem magyar ajku népiskolában? Krausz Sándor (Temesvár). 7. Indítványok. — A választmányi gyűlésné értekezleti jellege lesz; ezért arra nemcsak választmányi tagok, hanem minden rendes tanügyi hivatalos. A gyűlésen résztvevő tagoknak jutányos áron való elszállásolásáról a kiállítás rendező bizottsága fog gondoskodni. Az elszállásolás érdekében a gyűlésen résztvevő tagok aug. 7-ig az egyesület titkári hivatalánál (József körút 85.) jelentésük be: 1. szándékuknak e a gyűlésen részt venni? 2. iskolahelyiségben (ingyen, a tisztogatói díjért) vagy vendéglőben, illetve magánháznál (1 kor. naponként) kívánna-e elhelyeztetni.

— **A szegedi iskolák államosítása.** Eötvös Lóránd báró közoktatásügyi miniszter, tudatta Szeged városi községségével, hogy hajlandó az ottani polgári fiúiskolát és az azzal kapcsolatos középkereskedelmi iskolát államosítani és egy új polgári iskolát létesíteni, ha a város mindama szolgálatokat, melyekkel nevezett iskolák fentartásához hozzájárult, pontos összegben meghatározva, az állampénztárba beemlíttatja, ha átadja az iskolák összes felszerelését, végre ha az új iskola részére emelendő épület számára ingyen telket ad.

H i r d e t é s e k

felvétetnek

e lap kiadóhivatalában.